

Ministeeriumi kriisireguleerimismeeskonna moodustamise ja selle töökorralduse koostamise alused ja ajakava

Kriisireguleerimismeeskonna moodustamise aluseks on Hädaolukorraks valmisoleku seaduse § 7 lõige 1 punkt 4 ning selle töökorralduse koostamise aluseks on sama seaduse § 9 lõige 2 punkt 2. Käesoleva materjali eesmärgiks on tutvustada ministeeriumi kriisireguleerimismeeskonna moodustamise ja selle töökorralduse koostamise põhimõtteid ja anda konkreetseid juhiseid vastavate dokumentide väljatöötamiseks. Samuti on siinkohal esitatud ka ajakava nimetatud dokumentide väljatöötamiseks või ülevaatamiseks.

Meeskonna töökorralduse koostamisel on oluline silmas pidada seda, et iga ministeerium hakkab oma vastutusalas toimunud hädaolukorra puhul ise tööle oma kriisireguleerimisplaaniga ning vastutab ka hädaolukorra lahendamise käigu eest ning seetõttu peab iga ministeerium nimetatud dokumendi koostamisel arvestama oma tegevuse eripära, ministeeriumi vastutusalas juhtuda võivate hädaolukordade iseloomu ning ministeeriumi struktuuri. Käesolevas materjalis toodud juhised meeskonna struktuuri osas on seetõttu ainult soovituslikud, küll aga peaks siinkohal toodud ülesanded olema ära jagatud ministeeriumi erinevate struktuuriüksuste ja ametnike vahel ning ministeeriumid peaksid ka nimetatud dokumentide koostamise ajakavast täpselt kinni pidama. Käesolev dokument esitatakse Vabariigi Valitsuse kriisikomisjoni korralisele istungile kinnitamiseks 22. mail 2003.

2. Ministeeriumi kriisireguleerimismeeskonna moodustamise ja selle töökorralduse koostamise ajakava

2.1 Vabariigi Valitsuse kriisikomisjon kinnitab “Ministeeriumi kriisireguleerimismeeskonna moodustamise ja selle töökorralduse koostamise alused ja ajakava” - 22.05.2003.a.

2.2 Ministeeriumid vaatavad käesolevas juhendis toodud soovitusi silmas pidades üle kriisireguleerimismeeskonna moodustamist ja töökorraldust reguleerivad käskkirjad ja viivad neisse sisse vajalikud muudatused – 01.07.2003

2.3 Ministeeriumites, kus pole veel kriisireguleerimismeeskonda või on selle töökorraldus kinnitamata, valmistatakse käesolevas juhendis toodud soovitusi silmas pidades ette ja kinnitatakse kriisireguleerimismeeskonna moodustamist ja töökorraldust reguleerivad käskkirjad - 01.08.2003

2.4 Ministeeriumid teavitavad Siseministeeriumit muudatuste sisseviimisest nimetatud dokumentidesse või nimetatud dokumentide koostamisest.

3. Kriisireguleerimine ministeeriumi tasandil

Enne konkreetsete soovituste juurde minekut kõigepealt lühike ülevaade kriisireguleerimisest ministeeriumi tasandil ja antud valdkonnas kasutatavatest terminitest.

Hädaolukorraks valmisoleku seaduse järgi on kriisireguleerimine riiklik meetmete süsteem, mis on ette valmistatud ja kasutusele võetud riigiasutuste poolt koostöös kohalike omavalitsuste, ettevõtjate ning kriisireguleerimisele kaasatud mittetulundusühingute ja sihtasutustega, et tagada hädaolukorras ühiskonna turvalisus. Kriisireguleerimine koosneb neljast komponendist, milleks on ennetamine, ettevalmistamine, reageerimine ja taastamine.

Ennetavas faasis tuleb ministeeriumites ja allasutustes läbi viia riskianalüüs. Ministeeriumi riskianalüüsi teostamisel saadakse võimalike hädaolukordade loetelu haldusalas, nende toimumise tõenäosus ning hädaolukordade võimalikud tagajärjed. 2003 aasta teises kvartalis käivitataksegi ministeeriumites riskianalüüsi läbiviimise protsess, mis moodustab ühe fundamentaalse aluse ministeeriumite edasisele kriisireguleerimise alasele planeerimisele ja tegevusele. Ministeeriumi riskianalüüsi tegemise ajakava ja alused on Siseministeeriumis ette valmistatud.

Ettevalmistavas faasis on kõige olulisem planeerimistegevus. Ministeeriumi haldusalas toimuda võivatele hädaolukordadele positiivse, fookuseeritud ja efektiivse reageerimise jaoks peab ministeeriumites ja haldusala ametites olema läbi viidud põhjalik planeerimisprotsess. Äärmiselt oluline on selles faasis ka kriisireguleerimisega tegelevate struktuuride loomine ja ettevalmistamine. Seetõttu peab ministeeriumi valitsemisalas tekkida võivate hädaolukordade lahendamise, teabevahetuse, ressursside kasutamise ning ametkondade koostöö koordineerimiseks ning olukorra analüüsiks olema moodustatud ministeeriumi kriisireguleerimis-meeskond.

Reageerimise all tuleb ministeeriumi tasandil mõista eelnevalt koostatud plaanide käivitamist ja strateegilist ning operatiivjuhtimist. Juhul kui hädaolukord leiab aset ühe ministeeriumi valitsemisalas, toimub hädaolukorra lahendamise strateegiline juhtimine vastava ministeeriumi poolt ning operatiivjuhtimine ministeeriumi struktuuriüksuse, ministeeriumi valitsemisalas olevate ametite ja inspeksioonide või nende allasutuste poolt. Kriisireguleerimissüsteemis on kõige tähtsam see, et hädaolukorras laabuks ametkondade koostöö, poleks tõrkeid ressursijaotamisel ja teabevahetusel.

Taastamine on hädaolukorra eelse seisundi saavutamine ja tagajärgede leevendamine kasutades olemasolevaid ja täiendavaid ressursse. Võib eristada esmast taastamist (hädavajalik abi elanikkonnale, infrastruktuuri taastamine jne) ja pikemaajalisemat programmi.

4. Ministeeriumi kriisireguleerimisplaan

Ministeeriumi kriisireguleerimisplaani koostamise aluseks on Hädaolukorraks valmisoleku seaduse § 7 lõige 1 punkt 2. Ministeeriumi kriisireguleerimisplaan on dokument, milles on sätestatud hädaolukorrale reageerimise protseduurid. Vastavalt

Hädaolukorraks valmisoleku seaduse (edaspidi HOVS) § 9 lg 1 koosneb ministeeriumi kriisireguleerimisplaani järgmistest moodulitest:

- 1) ministeeriumi töökorraldus hädaolukorras;
- 2) ministeeriumi valitsemisalasse kuuluvate elutähtsate valdkondade korraldus hädaolukorras;
- 3) ministeeriumi valitsemisalas esineda võivate hädaolukordade lahendamise kavad;
- 4) ministeeriumi kriisireguleerimisplaani rakendamise kord sõjaajal;
- 5) ministeeriumi kriisireguleerimisplaani muutmise ja täiendamise kord;
- 6) ministeeriumi valitsemisalas olevad vahendid rahvusvahelises kriisireguleerimises osalemiseks.

HOVS järgi moodustab ministeeriumi töökorraldus hädaolukorras nõ. esimese peatüki ministeeriumi kriisireguleerimisplaani s.t. ministeeriumi kriisireguleerimisplaani valmimisel moodustab see lahutamatu osa plaanist.

Riigi esmaseks hädaolukorraks valmisoleku tagamiseks on HOVS-s lahti kirjutatud ka vastavad abinõud, mis tuleb tarvitusele võtta ministeeriumi tasandil. Ministeeriumi töö korraldamise, töövõime ja jätkusuutlikkuse säilitamise kõige tähtsamateks abinõudeks hädaolukorras, mis vajavad reguleerimist, on vastavalt Hädaolukorraks valmisoleku seaduse § 9 lõige 2 ministeeriumi ja tema valitsemisala juhtimise korraldus hädaolukorras ning kriisireguleerimismeeskonna moodustamine ja töökorraldus.

Hetkeolukord. Praeguseks hetkeks on riigi tasandil ministeeriumite meeskonnad (nimeline koosseis) enamikus ministeeriumites ministrite käskkirjadega moodustatud, samas ei ole kinnitatud meeskonna üksikasjalikumad töökorda, meeskonna kokkukutsumise reegleid, otsuste langetamise korda jne. Riigi esmase valmisoleku seisukohalt on oluline saavutada 2003 I poolaasta lõpuks olukord, kus kõigis ministeeriumites on ette valmistatud ja ministri käskkirjaga kinnitatud kriisireguleerimismeeskonna töökorraldus ja selle liikmete ülesanded ja vastutusala. Seetõttu on vaja üle vaadata ja kaasajastada kriisireguleerimismeeskonna moodustamist reguleerivad käskkirjad, pidades silmas alljärgnevat soovitusi. Ning lisaks tuleb ministeeriumites juba moodustatud (moodustamisel olevate) kriisireguleerimisalaste struktuuride tegevust ja töökorraldust reguleerivad dokumendid kriitiliselt üle vaadata või siis koostada.

Osades ministeeriumites on ette valmistatud lisaks kriisimeeskonna töökorraldusele ka esialgsed hädaolukordade lahendamise kavad. Ka neid dokumente tuleb käsitleda ministeeriumi kriisireguleerimisplaani osadena. Samas tuleb peale ministeeriumi riskianalüüsi läbiviimist ka nimetatud plaanid ja kavad üle vaadata ja täiendada.

Järgnevalt on täpsemalt lahti seletatud ministeeriumi kriisireguleerimisplaani esimese osa koostamise põhimõtted.

5. Ministeeriumi kriisireguleerimismeeskond

5.1 Ministeeriumi kriisireguleerimismeeskond on teabevahetuse, ressursside kasutamise ning ametkondade koostöö koordineerimiseks ning olukorra analüüsimiseks moodustatud alaliselt tegutsev meeskond, kelle määratud koosseis ja töökorraldus ning ettevalmistus võimaldavad ööpäevaringse töö hädaolukorras.

5.2 Kriisireguleerimismeeskonna moodustamine

Kriisireguleerimismeeskond moodustatakse Hädaolukorraks valmisoleku seaduse § 7 lõige 1 punkt 4 alusel ministri käskkirjaga. Meeskonna moodustamisel tuleks lähtuda sellest, et kasutada maksimaalselt ära ministeeriumi olemasolevat juhtimise struktuuri, sealhulgas olemasolevaid rolle ja vastutusalasid. Samas peaks kriisireguleerimismeeskonna liikmeks oleku siduma ametniku ametikohaga, kuna ministeeriumis toimub ametnike rotatsioon ja nii poleks vaja iga kord uue töötaja puhul muuta vastavat käskkirja. Kriisireguleerimismeeskonna liikmestaatus peaks kajastuma ka ametniku ametijuhendis. Sama käskkirjaga peaks kinnitama ka põhikoosseisu asendusliikmed, selleks et tagada meeskonna piisav valmisolek. Soovitav oleks nimekiri ka personaalselt teha, kuna see toob selguse ja tõstab vastutust.

5.3 Kriisireguleerimismeeskonna struktuur - põhikoosseis, täiendav koosseis ja lisakoosseis.

5.3.1 Kriisireguleerimismeeskonna põhikoosseis

- 1) kriisireguleerimismeeskonna juht – peaks olema üks asekancleritest, kuna osakonnajuhatajatel pole volitusi kõike hädaolukorraks valmisolekuga seonduvat otsustama.
- 2) kriisireguleerimisplaani käivitamise eest vastutav ametnik – tegemist on ka meeskonna juhi alalise asetäitjaga. Peaks olema ministeeriumi selle struktuuriüksuse juhataja, mille ülesannete hulka kuulub ministeeriumis hädaolukorraks valmisolekuks valmistumine.
- 3) kriisireguleerimisplaani täitmise eest vastutav(ad) ametnik(ud) - ministeeriumi struktuuriüksuse ametnikud/spetsialistid, kelle ülesandeks on ministeeriumi funktsioonide täitmise kindlustamine hädaolukorras, hädaolukorra analüüs, koostöö koordineerimine, ressursside analüüs jms;
- 4) kriisikommunikatsiooni korraldamise eest vastutav(ad) ametnik(ud) – ministeeriumi avalike suhete osakonna töötajad, kes korraldavad meedia ja avalikkuse teavitamist hädaolukorrast ja selle lahendamise käigust;
- 5) kriisireguleerimismeeskonna teenindamise eest vastutav(ad) ametnik(ud) - kriisireguleerimismeeskonna infotehnoloogia, sidevahendite ja transpordiga varustamise eest vastutavad ametnikud ja teenistujad.

5.3.2 Kriisireguleerimismeeskonna täiendav koosseis – ministeeriumi haldusala ametitest meeskonda määratud inimesed. Sätestada on vaja juhtivad ja kaasatavad ametkonnad ministeeriumi haldusalas toimuda võivatele hädaolukordadele reageerimisel;

Täiendava koosseisu liikmed koordineerivad meeskonnas oma ameti tegevusvaldkonda kuuluvate probleemide lahendamist, vahendades informatsiooni, osaledes analüüsimisel ja edastades hädaolukorra lahendamiseks antud korraldusi ameti vastavatele ametnikele ja kontrollides nende täitmist. Ministeeriumi kriisireguleerimisplaani valmimisel on meeskonna ülesandeks ka plaani käivitamine.

Sellest lähtuvalt peaks täiendavasse koosseisu kuuluv ametnik tundma oma ameti struktuuri, struktuurüksuste ülesandeid ja nende käsutuses olevaid ressursse.

5.3.3 Kriisireguleerimismeeskonna lisakoosseis. Ametnikud ministeeriumist või teised isikud (näiteks eksperdid), keda vastavalt vajadusele kaasatakse kriisireguleerimismeeskonna töösse.

6. Ministeeriumi kriisireguleerimismeeskonna töökorraldus

6.1 Ministeeriumi kriisireguleerimismeeskonna töökorraldus koostatakse hädaolukorraks valmisoleku seaduse § 9 lõige 2 punkt 2 alusel. Ministeeriumi kriisireguleerimismeeskonna töökorralduses kirjeldatakse ministeeriumi valitsemisalasse kuuluvate hädaolukordade lahendamiseks moodustatud kriisireguleerimismeeskonna kokkukutsumise korda, meeskonna töötamise põhimõtteid ja jagatud vastutusalasid ning ülesandeid (juhtimine, koordineerimine, teabevahetus).

6.2 Juhul kui eelnevalt on juba kehtestatud ministeeriumi kriisimeeskonna töökorraldus, tuleb see kriitiliselt üle vaadata ja täpsustada meeskonna liikmete ülesanded ja vastutusalad. Samuti tuleb olemasolevad käskkirjad üle vaadata terminoloogia seisukohast – praegu kohati kasutatavad terminid (nagu näiteks ministeeriumi kriisiolukordade komisjon), pole Hädaolukorraks valmisoleku seaduse järgi korrektsed.

6.3 Kriisireguleerimismeeskonna töökorralduses katmist vajavad valdkonnad:

6.3.1 Kriisireguleerimismeeskonna (põhi-, täiendava ja lisakoosseisu) ülesanded hädaolukorras. Töökorralduses on vajalik meeskonna liikmete vastutusalade ning kohustuste kirjeldamine/täpsustamine. Valmisoleku tagamiseks on tähtis, et nii ministeeriumi kui allasutuste ametnikel oleks selge arusaam oma vastutusalast hädaolukorras.

6.3.2 Ministeeriumi valitsemisalas toimuvate hädaolukordade lahendamise juhtimise kord. Ametite ülesanded hädaolukorras – alluvused, käsuliinid jms. Hädaolukorras kaasatavad allasutused. Üldjuhtimise ja operatiivjuhtimise tasand.

6.3.3 Kriisireguleerimismeeskonna kokkukutsumise kord. Kokkukutsumise õigus peaks olema ministril, kantsleril, asekancleril (kriisimeeskonna juhil) ja mainitud struktuuriüksuse juhatajal (meeskonna juhi asetäitja).

6.3.4 Kriisireguleerimismeeskonna side(info)skeemi koostamine ja haldamine. Emaili list, telefoninumbrid, faksinumbrid, kontaktandmed (peab hõlmama ka ministeeriumi haldusala ametite spetsialistide kontaktandmeid, keda kaasatakse hädaolukorra lahendamisse). Sätestada oleks vaja ka see, kuidas toimub teavitamine hädaolukorrrast ministeeriumi valitsemisalal. Allasutusest esmase teabe esitamise kord hädaolukorra kohta.

6.3.5 Kriisireguleerimismeeskonna transpordiskeem. Kuidas toimetatakse kriisireguleerimismeeskonna liikmed ministeeriumisse väljaspool tööaega, juhul kui on antud kutse koguneda (nt. ministeeriumi transpordivahendi või takso kasutamise õigus vms).

6.3.6 Kriisireguleerimismeeskonna standardprotseduurid – töö protokollimine, otsuste langetamise kord kriisireguleerimismeeskonnas jms.

6.3.7 Ministeeriumi juhtkonna alarmeerimise kord hädaolukorras. Millistel juhtudel teavitatakse ministrit ja kantslerit hädaolukorrast ning kelle ülesandeks on teavitamine.

6.3.8 Kriisireguleerimismeeskonna liikme asendamine. Juhul kui meeskonna liige on puhkusel, viibib Eestist eemal, siis kes asendab teda meeskonnas, kuidas teatatakse asendamiskohustuse ülevõtmisest jne.

6.3.9 Kriisireguleerimismeeskonna liikmete valmisolek. Meeskonna põhikoosseisu liikmete valmisolek 24h, kui meeskonna liige läheb puhkusele, peab ta teavitama meeskonna juhi asetäitjat ja asendusliiget jms.

6.3.10 Kriisimeeskonna võimalikud alarmeerimisastmed:

- a) normaalolud;
- b) häirevalmidus - (valve ministeeriumis 24 tundi, juht- ja kriisimeeskond kodus ooterežiimil, ruumid ettevalmistatud, materjalide kontrollimine ja kaasajastamine);
- c) häireolukord - meeskond töötab 24 tunni režiimis;
- d) täielik tegutsemisvalmidus - ette on valmistatud ja käivitamisvalmiduses ministeeriumi reservjuhtimissüsteem.

6.3.11 Viia sisse vajalikud muutused ministeeriumi sisekorra eeskirja, et võimaldada kriisireguleerimismeeskonnale viibimine ametiruumides väljaspool tööaega.

6.3.12 Tööruumid, mida kriisireguleerimismeeskond kasutab. Kommunikatsioonivahendite olemasolu meeskonna tööruumides (vähemalt kaks telefoni ja faks, kaks internetiühendusega arvutit). Abimaterjalid - teatmikud, andmebaasid, kaardid, täiendavad operatiivside vahendid, elektrienergia reservtoite saamine, kantseleitarvete puutumatu varu, paljundusseade jms.

6.3.13 Kriisireguleerimismeeskonna liikmete õigused. Väljaspool tööaega tasude maksmine kriisireguleerimismeeskonnale (nt. palgaseadusega kooskõlas väljaspool tööaega kahekordne töötasu).

6.3.14 Meeskonna töökorralduse ajakohastamine. Kuidas ja milliste tähtaegadega tuleks töökorraldus üle vaadata peale õppusel või reaalses hädaolukorras ilmnenud puuduste avastamist.

6.3.15 Uutele ametnikele (meeskonna liikmetele) kriisireguleerimismeeskonna töökorralduse tutvustamise kord.

6.3.16 Võib kirjeldada ka kriisimeeskonna koolitamise ja väljaõppe põhimõtteid.

Vabariigi Valitsuse kriisikomisjon

OTSUS nr 9

Tallinn

22.05.2003.a.

Ministeeriumi kriisireguleerimismeeskonna moodustamise ja selle töökorralduse koostamise alused

Komisjon otsustas:

Kinnitada Siseministeeriumi esitatud “Ministeeriumi kriisireguleerimismeeskonna moodustamise ja selle töökorralduse koostamise alused ja ajakava” (juurde lisatud).

Margus Leivo
Vabariigi Valitsuse kriisikomisjoni
esimees